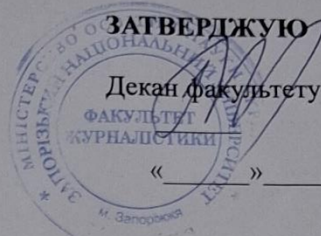

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ

Декан факультету журналістики
В.В. Костюк

« _____ » _____ 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Права людини в медіа
блоку вибіркових дисциплін в межах університету
підготовки бакалавра
денної та заочної форм здобуття освіти

ВИКЛАДАЧ: Мірошніченко П. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри журналістики

Протокол № 5 від "23" січня 2025 р.
Завідувач кафедри журналістики

Л. В. Чернявська

2025 рік

Зв'язок з викладачем: Мірошниченко Павло Васильович

E-mail: pavlomiros15@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=9293>

Телефон: 289-41-11 (деканат)

Інші засоби зв'язку: Facebook Messenger, Telegram

Кафедра журналістики, 2й корп. ЗНУ, ауд. 207 (2^й поверх)

1. Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – оволодіння теоретичними відомостями та практичним навичками для розуміння специфіки подання в мас-медіа теми прав людини, що є цінним для формування громадянської свідомості знанням. Програма курсу допоможе оволодіти теоретичними знаннями та практичними навичками для проведення аналітичної роботи над медійними матеріалами з теми прав людини, результати якої позитивно вплинуть на рівень медіакультури та медіаграмотності споживачів масово-інформаційного продукту.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- розширити знання про «права людини» в контексті діяльності мас-медіа;
- поглибити уявлення про причини зростання ролі мас-медіа у боротьбі за права людини, у формуванні правосвідомості громадян;
- розвинути знання про етичні та професійні стандарти журналістської діяльності з висвітлення теми прав людини;
- вдосконалити уявлення про популярні методи маніпулювання масовою свідомістю, які застосовують медіа в процесі формування та вираження громадської думки стосовно так званих «незручних» тем (етнічна, расова, гендерна дискримінація, «непомітність» людей з інвалідністю, стигматизація представників ЛГБТКІ+, людей із ВІЛ, в'язнів, працівниць/ів секс-індустрії тощо);
- зміцнити знання про маркери мови ворожнечі в матеріалах ЗМК на теми захисту прав людини, зокрема про представників конфліктно-вразливих груп.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>
Статус дисципліни	Вибіркова
Семестр	8-й
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Лекційні заняття	20 год.
Практичні заняття	
Самостійна робота	70 год.
Консультації	Join Zoom Meeting https://us02web.zoom.us/j/8571485297?pwd=vnUijwQMBULHKpaxVC0JbM61swLXEJ.1 Meeting ID: 857 148 5297 Passcode: 2kxz7B
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=5845

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Пояснювально-ілюстративний метод, дослідницький метод, моделювання типових ситуацій журналістської діяльності; використання кейс-методів (ситуаційні завдання); робота в малих групах; виконання групових проєктів.	Тести, опитування, захист творчих завдань, залік.

<p>ЗК07. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел</p> <p>ПР05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань</p> <p>ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.</p> <p>ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.</p> <p>ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.</p> <p>ПР19. Використовувати інструменти фактчекінгу і верифікації інформації при створенні медійного контенту.</p>		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Права та свободи людини в ціннісному вимірі

Права людини – суспільний феномен сучасності. Сучасна концепція прав людини: міжнародні та європейські стандарти. Правозахисна або адвокаційна журналістика. Права людини та журналістська етика. Антидискримінаційна практика мас-медійної діяльності. Масові уявлення про розуміння прав людини, ставлення до них: соціально-психологічний портрет.

Змістовий модуль 2. Правозахист в Україні

Механізми захисту прав людини в Україні. Правозахисники, правозахисні організації: рекомендації для журналістів стосовно співпраці. Інститут уповноваженого ВР з прав людини, інших державних інституцій: пропозиції для медійників. Права людини та професійні права журналістів.

Змістовий модуль 3. Мовне вираження дискримінаційних практик

Мова ворожнечі в медіа. Основні підходи до розуміння та тлумачення поняття «мова ворожнечі». Міжнародні стандарти та підходи до визначення мови ворожнечі в журналістських матеріалах. Толерантність, етичність, поміркованість у мас-медійних текстах на дражливі теми: як уникнути мови ненависті.

Змістовий модуль 4. Дразливі/ табуовані теми прав людини в ЗМІ: медіакритичний підхід

Проблеми дискримінованих у журналістських матеріалах. Висвітлення проблематики людей із інвалідністю. Теми ВПО, мігрантів і біженців. Проблеми етнопонаціональної та мовної дискримінації. Висвітлення питань сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. Права дитини та літніх людей у ЗМІ. Проблематика інших вразливих груп (ВПО, ВІЛ-інфіковані, наркозалежні, працівники секс-індустрії, ув'язнені) в мас-медійному просторі.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Тема. Права та свободи людини в ціннісному вимірі	4		1 раз на 2 тижні
Самостійна робота	Тема. Українська громадська думка про права та свободи людини: медіакритичний підхід Завдання для виконання: 1. Опрацюйте результати лонгітюдного дослідження громадської думки в Україні “Що українці знають та думають про права людини: оцінка змін (2016–2020)”. 2. Знайдіть і опрацюйте результати свіжіших соціологічних досліджень на цю тему від авторитетних українських центрів/інституцій. 3. Проведіть моніторинг медійних матеріалів із проблематики прав і свобод людини в Україні за останні пів року. Скористайтеся для цього агрегатором новин ukr.net. Подайте підсумковий звіт моніторингу, позначивши провідні теми та проблеми журналістських матеріалів, яка їхня кількість, які медіа їх поширили (онлайн-ресурс, радіо, ТБ, соцмережі, друковане видання; всеукраїнське, регіональне, місцеве медіа; інформаційне, аналітичне, розважальне). 4. Охарактеризуйте суспільний запит на медійні матеріал про права та свободи людини в Україні за допомогою ресурсу https://trends.google.com/trends/?geo=UA&hl=u	20		1 раз на 2 тижні

	k			
Лекція 2	Тема. Правозахист в Україні	4		<i>1 раз на 2 тижні</i>
Самостійна робота	Тема. Правозахист в Україні. Завдання для виконання: 1. Підготуйте схему/ інфографіку з теми «Механізми правозахисту в Україні», за допомогою яких можна просто пояснити широкому колу громадян, які саме інституції різних рівнів допоможуть їм відстояти власні права та свободи. 2. Проведіть моніторинг матеріалів улюбленого ЗМК і соцмережі за останні пів року. Які повідомлення про права та свободи людини в них були розміщені? Чи стосувалися вони механізму правозахисту? Чи тлумачили його дію? Чи використовували думку експерта/ки? Яких саме? Чи можна довіряти їхній експертизі?	10	20	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Лекція 3	Тема. Мовне вираження дискримінаційних практик	4		<i>1 раз на 2 тижні</i>
Самостійна робота	Тема. Виявлення мови ворожнечі в медійних матеріалах і протидія їй. Завдання для виконання: 1. Ознайомтеся з актуальним журналістським матеріалом соціальної тематики. Охарактеризуйте його формально-змістові особливості. Які методи збору інформації, яку джерельну базу використано в ньому? Яка стратегія донесення інформації переважає, емоційна чи раціональна? Чому? Охарактеризуйте рівень експертів, які беруть участь у матеріалі. Чи можна назвати цей матеріал текстом на конфліктно-вразливу тему? Чому? Чи використано в матеріалі слова/ словосполучення з мови ворожнечі? Якщо так, то які? Як можна було цьому зарадити? Що б ви змінили в матеріалі з цієї теми, якби вам довелося попрацювати над ним? Чому? 2. Ознайомтеся з актуальним журналістським матеріалом про представників будь-якої конфліктно-чутливої групи. Чи використано в матеріалі слова/ словосполучення з мови ворожнечі? Якщо так, то які? Як можна було цьому зарадити? Що б ви змінили в матеріалі з цієї теми, якби вам довелося попрацювати над ним? Чому?	20	20	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Лекція 4	Тема. Дразливі/ табуйовані теми прав людини в ЗМІ: медіакритичний підхід	8		<i>1 раз на 2 тижні</i>
Самостійна робота	Тема. КВГ у журналістських матеріалах. Завдання для виконання: 1. Ознайомтеся з матеріалом "Олена Бучинська: Проблему сексизму в рекламі не можна ігнорувати" https://povaha.org.ua/olena-buchynska-problemu-seksizmu-v-reklami-ignoruvaty-ne-mozhna/ . Про порушення яких прав і свобод людини йдеться в цьому	20		<i>1 раз на 2 тижні</i>

	<p>матеріалі? Дайте покликання на відповідні статті Загальної декларації прав людини, Конвенції про права дитини. Як повно та наскільки якісно дотримано професійних журналістських стандартів і норм журналістської етики в матеріалі? Охарактеризуйте цей матеріал із позиції адвокаційної журналістики?</p> <p>2. Ознайомтеся з матеріалом проекту "Хроніки інформаційної війни". Охарактеризуйте його за особливостями форми та жанру: до якої групи жанрів можете його віднести? Чому? Як повно та наскільки якісно дотримано професійних журналістських стандартів і норм журналістської етики в матеріалі? Чи можна назвати цей матеріал адвокаційним? Чому?</p> <p>3. Ознайомтеся з актуальним журналістським матеріалом про представників будь-якої конфліктно-чутливої групи. Про порушення яких прав і свобод людини йдеться в цьому матеріалі? Дайте покликання на відповідні статті Загальної декларації прав людини, Конвенції про права дитини. Як повно та наскільки якісно дотримано професійних журналістських стандартів і норм журналістської етики в матеріалі? Охарактеризуйте цей матеріал із позиції адвокаційної журналістики.</p>			
--	---	--	--	--

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Лекція 1	Завдання самостійної роботи, тестування	Тести поточного контролю, презентація виконаних завдань	Максимальна кількість балів за виконане завдання самостійної роботи – 5. Термін виконання: 1 раз на 2 тижні. Максимальна кількість балів за тест – 10. Усього питань 10. Кожна правильна відповідь оцінюється 1 балом. Термін виконання: 1 раз на 2 тижні.	15
Лекція 2	Завдання самостійної	Тести поточного контролю, презентація виконаних	Максимальна кількість балів за	15

	роботи, тестування	завдань	виконане завдання самостійної роботи – 5. Термін виконання: 1 раз на 2 тижні. Максимальна кількість балів за тест – 10. Усього питань 10. Кожна правильна відповідь оцінюється 1 балом. Термін виконання: 1 раз на 2 тижні.	
Лекція 3	Завдання самостійної роботи, тестування	Тести поточного контролю, презентація виконаних завдань	Максимальна кількість балів за виконане завдання самостійної роботи – 5. Термін виконання: 1 раз на 2 тижні. Максимальна кількість балів за тест – 10. Усього питань 10. Кожна правильна відповідь оцінюється 1 балом. Термін виконання: 1 раз на 2 тижні.	15
Лекція 4	Завдання самостійної роботи, тестування	Тести поточного контролю, презентація виконаних завдань	Максимальна кількість балів за виконане завдання самостійної роботи – 5. Термін виконання: 1 раз на 2 тижні. Максимальна кількість балів за тест – 10. Усього питань 10. Кожна правильна відповідь оцінюється 1 балом. Термін виконання: 1 раз на 2 тижні.	15
Усього за поточний контроль				60
Підсумковий контроль				
Залік	Відповіді на питання підсумкового тесту	Питання підсумкового тесту розміщені на сторінці курсу в Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=9293	За тести максимум 40 балів. Тест складається з 20 питань. За кожну правильну відповідь нараховується 2	40

			бали.	
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Конфліктно-чутлива журналістика : короткий словник-довідник термінів і понять / уклад. Н. А. Виговська, Ю. В. Любченко, К. Г. Сірінюк-Долгарьова. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 94 с.
2. Права людини та мас-медіа в Україні. Збірник конспектів лекцій / За ред. І. Виртосу, К. Шендеровського. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2018. 231 с.
3. Права людини та мас-медіа в Україні. Збірник конспектів лекцій / За ред. І. Виртосу, К. Шендеровського. Київ : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. Частина 2. 328 с.
4. Права людини та мас-медіа в Україні. Збірник конспектів лекцій / За ред. І. Виртосу, К. Шендеровського. Київ : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2021. Частина 3. 354 с.

Інформаційні ресурси

1. Громадська організація «Соціальна дія» та проєкт «Без кордонів»: сайт. URL: <http://noborders.org.ua/>
2. Запорізький обласний благодійний фонд «Гендер Зед»: сайт. URL: <http://genderz.org.ua/>
3. Неурядова організація «Наш світ»: сайт. URL: <http://www.gay.org.ua/>
4. Кампанія проти сексизму в медіа та політиці «Повага»: сайт. URL: <https://povaha.org.ua/pro-sajt/>
5. Центр інформації про права людини: сайт. URL: <https://humanrights.org.ua/>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування занять обов'язкове.

Завдання мають бути виконані перед заняттями. Пропуски можливі лише з поважної причини. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним у години консультацій викладача. Накопичення відпрацювань неприпустиме! За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Студентство зобов'язане дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До тих, у чийх роботах буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої потреби (за погодженням з викладачем).

Комунікація

Очікується, що студенти/ студентки перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можна надсилати через старосту, на електронну пошту та розміщуватися в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <http://surl.li/afeagu>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних

із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення

конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марти Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):
<http://sites.znu.edu.ua/confucius>